

REGJERINGSSPØRSMÅLET I FORBINDELSE MED EF-SAKEN.

29/8.1972.

Av statsminister Trygve Bratteli.

Da det er gitt mange ulike meldinger og ennå flere kommentarer om hva som på Gjøvik ble sagt om regjeringsspørsmålet i forbindelse med EF-saken, finner jeg det riktig å gjengi mer nøyaktig hva som ble sagt:

Først gjengis etter manuskriptet mine uttalelser på møtet på Gjøvik Gård:

" Fra mange mennesker er det spurt hvordan Regjeringen vil stille seg til resultatet av folkeavstemmingen. I den senere tid er dette spørsmål reist med økende styrke, særlig fra motstandere av Regjeringens markedsforslag. Regjeringen har derfor funnet det riktig å gi et svar på dette spørsmål.

Det blir spurt hvordan Regjeringen vil stille seg hvis folkeavstemmingen 25. september gir et flertall for nei til Regjeringens forslag om at Norge blir medlem av et utvidet Europeisk Fellesskap. Forutsetningen fra Regjeringen er at Storbritannia, Danmark og Irland samtidig blir medlemmer.

Jeg må her minne om at en regjering utgått av Arbeiderpartiet i første rekke hviler på den aktive støtte den kan få fra Arbeiderpartiets medlemmer og velgere. Uten denne aktive støtte faller grunnlaget for Regjeringen bort. Jeg vet at det er en del som føler det som en vanskelighet at de er skeptiske til Regjeringens markedsforslag, samtidig som de ønsker å støtte Arbeiderpartiet og Regjeringen. I en aktuell situasjon må en imidlertid se i øynene at det ikke er mulig å støtte Regjeringen ved å gå imot dens politikk.

Som kjent har Regjeringen etter langvarig og inngående behandling av markedssaken kommet til at Norge på grunnlag av forhandlingsresultatet bør bli medlem av det Europeiske Fellesskapet. Dette forslag har sterk støtte av Arbeiderpartiets landsmøte og Landsorganisasjonens kongress. Stortingets utenrikskomité har med 10 mot 2 stemmer kommet til samme resultat som Regjeringen.

Forslaget om medlemskap er lagt fram til rådgivende folkeavstemming. Regjeringen ber om folkets tilslutning til at Norge blir medlem av et utvidet EF. Vi håper på støtte fra et flertall for dette forslaget.

Skulle det likevel bli forkastet ved folkeavstemmingen, vil det etter Regjeringens vurdering oppstå en meget alvorlig situasjon for vårt land. Et negativt resultat vil ikke løse noen av de problemer som henger sammen med vårt lands forhold til et utvidet Europeisk Fellesskap. Vest-Europa vil under alle omstendigheter videreføre et tidsmessig samarbeid i nye former.

Et slikt negativt resultat vil, slik Regjeringen vurderer det, skape en situasjon som både politisk og praktisk tar bort den nåværende regjerings virkemuligheter. Regjeringen har bedt om folkets støtte til et viktig forslag, og skulle svaret bli NEI, vil Regjeringen måtte ta følgen av det.

Det ligger i folkets hender å hindre at en slik situasjon oppstår. Et klart JA til Regjeringens forslag er det som vil tjene vårt land både på kort og på lang sikt. Det vil også gi det beste grunnlag for å

styrke Arbeiderpartiet som den ledende kraft i norsk politikk."

På den meget omtalte pressekonferanse ble alle mine uttalelser tatt opp på lydbånd av NRK's medarbeider. Jeg har fått dette lydbåndet avskrevet, og gjengir ordrett de uttalelser som er aktuelle i denne sammenheng.

Det ble spurt om Regjeringens standpunkt var et press på velgerne.

Statsministerens svar:

Jeg synes det er helt uriktig. Jeg vil gjerne si det slik at alle som er kjent med det politiske livs realiteter, vet jo at det som var Regjeringens posisjon i denne saken, det var ikke å kaste en ballong opp i luften for å se hvor den eventuelt ville blåse - selv om det er en populær virksomhet for tiden. Det Regjeringen har gjort er å legge fram et forslag og be om tilslutning til det forslag, og vi ønsker det skal være helt klart at det er Regjeringens stilling i denne saken.

Spørsmålet om behandling i Landsstyret:

Statsministerens svar:

Det som er sagt fra Regjeringens side om konsekvensen av et eventuelt flertall for NEI ved folkeavstemningen, står fast og det er klart at det ligger i hele vår politiske situasjon at det er en sak som bare kan formelt vurderes av Regjeringen selv. Når det gjelder vurderingen av den politiske situasjon som oppstår når folkeavstemningen er ferdig, så vil Lands-

styret bli innkalt i alle fall, hva enten utfallet blir det ene eller annet. Det er det allerede gitt beskjed før disse møtene til Landsstyret om.

Spørsmålet om prosentvis flertall:

Statsministerens svar:

De prosentregningene der er for meg fullstendig uten interesse. Hvis det blir flertall, det vil si uansett prosenttall, flertall mot - så gjelder den erklæring Regjeringen har avgitt. Blir det flertall for - så gjelder ikke denne erklæring. Men selvfølgelig vil også da partiet og dets organer vurdere den situasjon som foreligger.

Spørsmålet om statsministerkandidat etter et skifte:

Statsministerens svar:

Det vil være et interessant spørsmål å få svar på. Jeg kan ikke si noe om det i dag.

Situasjonen etter eventuelt NEI-flertall:

Statsministerens svar:

Altså, jeg vil for min del ikke gi meg inn på kommentarer om hva som måtte komme etter at folkeavstemningens resultater foreligger. Jeg ga uttrykk for i går på Gjøvik Gård at etter min oppfatning inntrer en meget alvorlig situasjon langt utover dette spørsmålet om Regjeringens stilling, men jeg tror det er simpelthen umulig å sette seg til på forhånd å søke å finne løsningen på den eller de situasjoner som måtte oppstå som en følge av et negativt resultat i folkeavstemningen.

Spørsmålet om Regjeringens standpunkt og EF-motstanderne i partiet:

Statsministerens svar:

De mennesker som virkelig av sitt hjerte er medlemmer av eller tilhengere av Arbeiderpartiet, vil alltid befinne seg i en vanskelig situasjon hvis de selv er blitt sittende fast i en oppfatning som avviker fra den politiske linje som er lagt opp av partiet gjennom dets ansvarlige organer. Det forhold vil ligge der under alle omstendigheter. Og det vil ligge der enten der i forbindelse med en slik sak foreligger et regjeringsspørsmål eller ikke foreligger som et regjeringsspørsmål. Det vi er kommet til, det er at ~~- vi synes det -~~ dette er først og fremst et vanskelig spørsmål for Regjeringen og når Regjeringen for sitt vedkommende her er kommet til et resultat, har vi funnet det riktig at vi gir beskjed om det til hele offentligheten.

Spørsmålet om formen for Regjeringens forslag etter mulig NEI-flertall:

Statsministerens svar:

Det har vi overhodet ikke drøftet, og jeg tror ikke jeg for min del for alvor vil ta den sak opp i det hele tatt, før resultatet foreligger.

Spørsmålet om en neste regjering vil utgå fra Arbeiderpartiet:

Statsministerens svar:

Det er ikke det som ligger i det. Det jeg kan si med sikkerhet, det er at når enkelte motstandere leker med dette - det er et gjentak av en lek fra 1963 -

så har det selvfølgelig intet for seg. Det er så lang jeg har kunnet lodde det - bred enighet i Arbeiderpartiet om denne posisjon, og det innebærer selvfølgelig ikke det perspektiv at en stiller med 15 nye mann i en ny regjering av Arbeiderpartiet som neste skritt etter at denne regjering eventuelt har gått.

Spørsmålet om situasjonen etter eventuelt NEI-flertall:

Statsministerens svar:

Vel, jeg går jo ut fra det, hvis jeg i dag skal svare politisk på det, idet jeg fastholder at det er i grunnen liten mening i å forsøke å begynne å diskutere i detaljer hva som vil skje etter at folkeavstemningsresultatet foreligger. Men en må jo tro at det i norsk politisk miljø er noen som med forventning ser fram til å skaffe dette landet en frihandelsavtale slik at det ikke skulle være behov for å kalle på Arbeiderpartiet i den anledning.

Nytt spørsmål om situasjonen etter mulig NEI-flertall:

Statsministerens svar:

Jeg vil, når Aspengren sitter her, jo foretrekke at han blir kalt til å kommentere sine egne uttalelser - at jeg for min del ikke skal gjøre det. Det er i dag etter min beste oppfatning intet annet å si - ikke annet og mere å si om dette enn det som er sagt i erklæringen i går - at blir det NEI, så finner den nåværende regjering at den ikke lenger har de virkemuligheter den må ha - jeg tenker da ikke bare på EF-saken - men jeg tenker på hele den generelle situasjon

og at den følgelig vil ta konsekvensen av et slikt eventuelt resultat. Hva som så deretter kommer til å skje i en uhyre vanskelig situasjon for vårt land - det tror jeg det er liten hensikt å anstille gjetninger om på det nåværende tidspunkt.

Spørsmålet om forhandlinger om frihandelsavtale:

Statsministerens svar:

Jeg føler trang til - kanskje på dette trinn å si - for at det skal være klart - det bestemmer også endel av det svar jeg gir ellers, at hele Regjeringens arbeid er jo i det perspektiv at det blir JA-flertall ved avstemningen. Og følgelig er ikke vi primært opptatt av å sitte å spekulere over den situasjon som oppstår om det nå allikevel ikke skulle bli det resultat, at det skulle bli et NEI-resultat. Om selve det spørsmål vil jeg for min del bare si, det ligger i Regjeringens vurdering av hele saken at etter vår oppfatning - etter min oppfatning - så vil en hvilken som helst form for handelsavtale være mindre tilfredsstillende for Norge enn det forhandlingsresultat som nå foreligger til avgjørelse ved folkeavstemningen.

Spørsmålet om muligheter for JA-flertall:

Statsministerens svar:

Saken blir jo ikke avgjort før den 24. og 25. september i noe fall, og det som er sikkert, og det er Aspengren og jeg enige om, det er derfor vi har vært her disse dagene, det er at det under alle omstendigheter vil kreves et meget systematisk arbeid fra nå og til 24. september for å få et sikkert flertall.